

Contrei

Samenwerken aan een regio in transitie

Nota Gebiedswerking Contrei Interbestuurlijk Overleg Zuid-West-Vlaanderen februari 2024

1. Inleiding

Sinds de interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Zuid-West-Vlaanderen (Vlaamse Regering – Provincie West-Vlaanderen en Intercommunale Leiedal namens de steden en gemeenten (BVR van 19 juli 2019) is de regionale werking en het interbestuurlijk overleg (IBO) Zuid-West-Vlaanderen geëvolueerd. De interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst bepaalt dat het IBO, samen met de partners, instaat voor een jaarlijkse evaluatie en actualisatie van de regionale acties met doorstart. Dergelijke evaluatie moet verdere duidelijkheid, richting en dynamiek geven aan de regionale werking.

Het IBO staat als interbestuurlijk overlegplatform in voor afstemming en coördinatie over complexe ruimtelijke opgaven met regionale relevantie, alsook voor de afstemming en coördinatie tussen de regionale acties onderling. De 3 betrokken bestuursniveaus maken in het IBO waar nodig afspraken zodat een maximale politieke gedragenheid mogelijk wordt. De afstemming en coördinatie op het IBO gebeurt ter voorbereiding van de besluitvorming door de bevoegde overheidsorganen.

In voorliggende nota wordt ingegaan op de voortgang en mijlpalen die door de werking van het IBO zijn gerealiseerd. De voortzetting van deze werking is van belang om zo verder vorm te kunnen geven aan het interbestuurlijk engagement rond de geïntegreerde opname van complexe ruimtelijke opgaven. Dit gebeurt aan de hand van een verder doorgedreven realisatiegerichte aanpak voor de verschillende acties en de wens om interbestuurlijk samen te werken aan een versnelde realisatie op het terrein.

De geïntegreerde benadering van ruimte en mobiliteit wordt besproken en afgestemd op het IBO. De vervoerregiowerking en de werking van het IBO worden verder op elkaar afgestemd in functie van een verder doorgedreven structurele samenwerking.

De acht regionale acties die met de interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst een doorstart kregen, zijn geconcretiseerd zowel op vlak van aanpak en strategie als in deelprojecten en -acties op het terrein. De operationalisering van de bouwshift is als bijkomende actie op de agenda van het IBO geplaatst.

Voor de verdere duiding van de 9 regionale acties van het IBO wordt verwezen naar de website <https://www.leiedal.be/interbestuurlijkesamenwerking>.

2. Historiek en situering

In 2018 werd een jarenlange interbestuurlijke regiowerking rond ruimtelijke thema's via strategische projecten als Rekoever (focus op openbaar vervoer) en Groene Sporen (focus op het blauw-groene netwerk), onder noemer Contrei, samengebracht tot één geïntegreerde Ruimtelijke visie voor regio Zuid-West-Vlaanderen. De regiovisie Contrei omvat een strategisch kader voor ruimtelijke ontwikkelingen, gebaseerd op drie krachtlijnen: kwalitatief ontwikkelen van het blauw-groene netwerk, versterken van kernen en stedelijk netwerk, en het activeren van productieve landschappen.

Vanuit dit proces is bij de Vlaamse en lokale partners de behoefte ontstaan om in de regio op een meer structurele en geïntegreerde manier samen te werken met tot doel de ruimtelijke ambities van en voor deze regio ook daadwerkelijk samen uit te voeren. In 2019 werd hiervoor de interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst over de gezamenlijke geïntegreerde realisatie van regionale acties in de regio Zuid-West-Vlaanderen afgesloten tussen de Vlaamse Regering, de deputatie van de provincie West-Vlaanderen en de intercommunale Leiedal als vertegenwoordiger van de 13 steden en gemeenten in de regio Zuid-West-Vlaanderen (Vlaamse Regering van 19 juli 2019). In deze overeenkomst zijn volgende **doelstellingen** vastgelegd:

1. De Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde wordt onderschreven als verbindend en verbeeldend kader voor de verdere geïntegreerde samenwerking en afstemming rond strategische en complexe projecten, als basis voor uitvoering van regionale en lokale acties, en als inspiratiebron voor toekomstige ruimtelijke beleidsplannen en voor toekomstige opbouw van de vervoerslagen in het regionaal mobiliteitsplan.
2. De krachtlijnen uit de Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde zijn in partnerschap te realiseren via gezamenlijke, geïntegreerde, realisatiegerichte regionale acties in een gebiedswerking rond gedeelde prioriteiten waarbij elke partner verantwoordelijk blijft voor de eigen besluitvorming.
3. Het partnerschap wordt uitgebouwd en de werking van het Interbestuurlijk Overleg Zuid-West-Vlaanderen (IBO) wordt onderschreven. De vervoerregioraad Kortrijk wordt hierbij geïntegreerd in de werking van dit Interbestuurlijk Overleg, waarbij de samenstelling van het IBO wordt uitgebreid met de leden van de vervoerregioraad.
4. De Partners engageren zich om het ruimtebeslag in de regio periodiek te evalueren en te zoeken naar afstemming en samenwerking rond periodieke monitoring en opvolging zowel op vlak van ruimte (landbouw, natuur, ondernemen, wonen, kleinhandel) als infrastructuur en vervoer, ter ondersteuning van de realisatie van de regionale acties.

Bij de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst engageerden de partners zich om, op basis van een geïntegreerde visie op ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteitsbeleid, de regionale uitdagingen aan te pakken door prioritair een doorstart te geven aan **8 regionale acties**. Daarbij wordt rekening gehouden met de grote meerwaarde voor de regio, het belang voor de verschillende Vlaamse en lokale partners, de noodzaak tot geïntegreerde aanpak en samenwerking, de aandacht voor vernieuwende thema's en de focus op realisatiegerichtheid.

1. Geïntegreerde aanpak van de basisbereikbaarheid en het (gewenst) ruimtelijk kader
2. Geïntegreerde opmaak en uitvoering van een activerings- en herstructureringsstrategie voor (watergebonden) bedrijvigheid
3. Activeren van productieve landschappen waarbij gezocht wordt naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw met inbegrip van synergiën, verwevenheid en meervoudig ruimtegebruik in de open ruimte
4. Geïntegreerde aanpak van de Leievallei van Wervik tot Deinze, in afstemming met

- Vlaamse (Seine-Schelde, vervoerregio's, AGNAS...) en lokale processen
5. Geïntegreerde regionale strategie voor de kleinhandel in de regio Zuid-West-Vlaanderen in functie van het versterken van kernen en stedelijk netwerk
 6. Geïntegreerde aanpak van het planproces K-R8 in relatie tot het multimodaal en complementair ontwikkelen van de ontwikkelingspolen in het stedelijk netwerk
 7. Geïntegreerde aanpak van het complex project voor de 'Opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen'
 8. Onderzoek naar de potenties en draagkracht van de omgeving van de luchthaven Kortrijk-Wevelgem

In de samenwerkingsovereenkomst is bepaald dat het IBO samen met de partners instaat voor een **jaarlijkse evaluatie en actualisatie** van de regionale acties met doorstart. Vanuit een jaarlijkse actualisatie van het regionale actieprogramma wordt beslist welke (bijkomende) regionale acties een doorstart behoeven. Eventuele bijkomende regionale acties met doorstart betekenen geen wijziging van de overeenkomst. Voor de regionale acties en/of voor eventuele bijkomende regionale acties kan een afzonderlijk akkoord worden afgesloten.

De jaarlijkse evaluatie wordt besproken op het IBO, met terugkoppeling naar de betrokken besturen. Bij belangrijke wijzigingen en/of nieuwe regionale acties met doorstart wordt voorzien in een mededeling aan de Vlaamse Regering.

Op het IBO van 17 maart 2023 werd tot een algemeen akkoord gekomen om de **bouwshift** als volwaardig thema op te nemen in de werking van het IBO. Het 'operationaliseren van de bouwshift in Zuid-West-Vlaanderen' werd dan ook als 9de actie op de agenda van het IBO geplaatst. Het IBO onderstreept hierbij het belang van verdere afstemming met de vervoerregio Kortrijk. Een geïntegreerde benadering is van belang, waarbij de ruimte en mobiliteit volwaardig op elkaar worden afgestemd.

3. Werking IBO Zuid-West-Vlaanderen (Contrei)

3.1. Het Interbestuurlijk Overleg Zuid-West-Vlaanderen

Het IBO Zuid-West-Vlaanderen

Het Interbestuurlijk Overleg (IBO) Zuid-West-Vlaanderen is samengesteld uit de Vlaamse kabinetten Omgeving en Mobiliteit en Openbare Werken, vertegenwoordiging van de Deputatie van de provincie West-Vlaanderen en de Colleges van Burgemeester en Schepenen van Anzegem, Avelgem, Deerlijk, Harelbeke, Kortrijk, Kuurne, Lendelede, Menen, Spiere-Helkijn, Waregem, Wervik, Wevelgem en Zwevegem. Het overleg wordt aangevuld met relevante kernactoren, zoals de intercommunale Leiedal. O.b.v. de agenda kan het IBO worden uitgebreid met afgevaardigden en/of gemandateerden van andere kabinetten, Vlaamse administraties, grensoverschrijdende partners,....

Het voorzitterschap van het IBO kent een regionale verankering (co-voorzitterschap burgemeesters Kortrijk en Kuurne).

Evaluatie van de voorbije werking

Het IBO kende haar ontstaan vanuit de noodzaak tot beleidsmatige afstemming en coördinatie over een aantal regionale processen en projecten. De meerwaarde van het IBO wordt dan ook gevormd door het samenbrengen van de lokale en hogere overheden.

De afstemming en coördinatie tussen Vlaanderen, provincie West-Vlaanderen en de 13 lokale besturen in de regio Zuid-West-Vlaanderen over gedeelde ruimtelijke beleidsopgaven (omgevingsopgaven) via het IBO zorgde op een aantal vlakken voor een versnelde doorwerking en uitrol van het omgevingsbeleid en heeft zijn meerwaarde getoond. Ook stond het IBO onder meer in voor het bewaken van de voortgang van de regionale acties, gecoördineerde besluitvorming, het waarborgen van een geïntegreerde aanpak, het ontwikkelen van (ruimtelijke) kwaliteit, het kaderen en aftoetsen aan de ruimtelijke krachtlijnen van de Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde en andere (in opmaak zijnde) beleidsvisies en -plannen.

Op het IBO werden afspraken gemaakt tussen de 3 beleidsniveaus, ter voorbereiding van de besluitvorming door de bevoegde overheids- en bestuursorganen. Zo werden het complex project PLAN B-K en het GRUP K-R8 op elkaar afgestemd (waarbij de doortrekking R8 Kortrijk-Kuurne uit het complex project werd gelicht), werd het regionaal standpunt omtrent PLAN B-K besproken, werden interbestuurlijke afspraken gemaakt over de opname van het gebiedsprogramma voor de regionale pool Wevelgem-Kortrijk (waarbij het gebied Ter Biest als openruimtegebied wordt behouden), werd detailhandel in de regio geïntegreerd bekeken in functie van het versterken van kernen en het stedelijk netwerk, werd een realisatiegerichte aanpak binnen het Economisch Netwerk Seine Schelde vooropgesteld en het thema van de bouwshift bijkomend op de agenda van het IBO geplaatst, etc.

Een evaluatie na 2 jaar, over de opzet en doel van het IBO, heeft geleid tot een meer bottom-up benadering van het IBO, waarbij de agenda wordt voorbereid met input vanuit alle bestuurlijke niveaus en waarbij het IBO samenkomt wanneer afstemming noodzakelijk is vanuit het regionale gebiedsprogramma. Om de realisatiegerichtheid van de acties te verhogen wordt ook meer gestreefd naar duidelijke engagementen, die vervolgens per regionale actie en via het eigen proces en de betrokken partners verder worden geconcretiseerd en opgepakt.

IBO	Afstemming & coördinatie
07/10/2016	<ul style="list-style-type: none"> - Opzet en afspraken IBO - Stand van zaken strategisch project RECOVER+ - Complex project Hoog Kortrijk (K-R8): scope en afstemming met andere processen - Dossier Ikea Wevelgem Ter Biest en grootschalige retail in de regio - Overzicht en bespreking regionale weginfrastructuurprojecten
20/01/2017	<ul style="list-style-type: none"> - Stand van zaken Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde - Complex project Hoog Kortrijk (K-R8): voorbereiding startbeslissing - Seine Schelde project en complex project kanaal Bossuit-Kortrijk: afstemming ifv voorbereiding startbeslissing
30/06/2017	<ul style="list-style-type: none"> - Goedkeuring nota opzet en werking IBO dd. 13/06/2017 - Stand van zaken Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde - Complex project K-R8: afspraken verkenningsfase (bestuurlijke samenkomst, voorzorgsprincipe, communicatie/participatie) - Afstemming n.a.v. plan-MER Ikea Wevelgem Ter Biest - Vraag naar onderzoek kleinhandel in de regio
01/12/2017	<ul style="list-style-type: none"> - Stand van zaken Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde - Bespreking onderzoek kleinhandel in de regio - Bespreking aanpak herstructurering watergebonden bedrijvigheid - Complex project K-R8 - Plan-MER Ikea Wevelgem Ter Biest - Complex project kanaal Bossuit-Kortrijk (PLAN B-K)
01/06/2018	<ul style="list-style-type: none"> - Besluitvorming Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde - Bijsturing werking IBO - Bespreking 8 regionale acties met doorstart - Grensoverschrijdend actieprogramma
03/05/2019	<ul style="list-style-type: none"> - Opzet en werking van en rond het IBO - Afspraken grensoverschrijdend overleg en acties - Samenwerkingsovereenkomst Zuid-West-Vlaanderen (in voorbereiding) en regionale acties met doorstart
29/11/2019	<ul style="list-style-type: none"> - Doelstellingen interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Zuid-West-Vlaanderen - Brochure regionale werking rond ruimtelijke projecten - Bespreking 8 regionale acties met doorstart
29/05/2020	<ul style="list-style-type: none"> - Communicatie regionale samenwerking - Intergemeentelijke ruimtelijke beleidsplanning - Bespreking 8 regionale acties met doorstart
19/03/2021	<ul style="list-style-type: none"> - Afstemming van het complex project PLAN B-K & het GRUP K-R8 (proces, fasering werken R8, geïntegreerde aanpak, inhoudelijke en juridische interferenties, ...)
17/12/2021	<ul style="list-style-type: none"> - Regionale pool Wevelgem-Kortrijk: interbestuurlijke afspraken o.b.v. de resultaten van het ontwerpend onderzoek & gevoerde overleg - Besluitvorming rivierherstel Leie (VR 24/09/2021) & voorbereiding Lokale Gebiedsdeal Leievallei Wervik-Deinze
17/03/2023	<ul style="list-style-type: none"> - Voortgang complex project PLAN B-K – regionaal standpunt - Economisch Netwerk Seine Schelde: realisatiegerichte aanpak - Geïntegreerde aanpak vervoerregio Kortrijk: afstemming mobiliteit & ruimte - Opname thema bouwshift op de agenda van het IBO

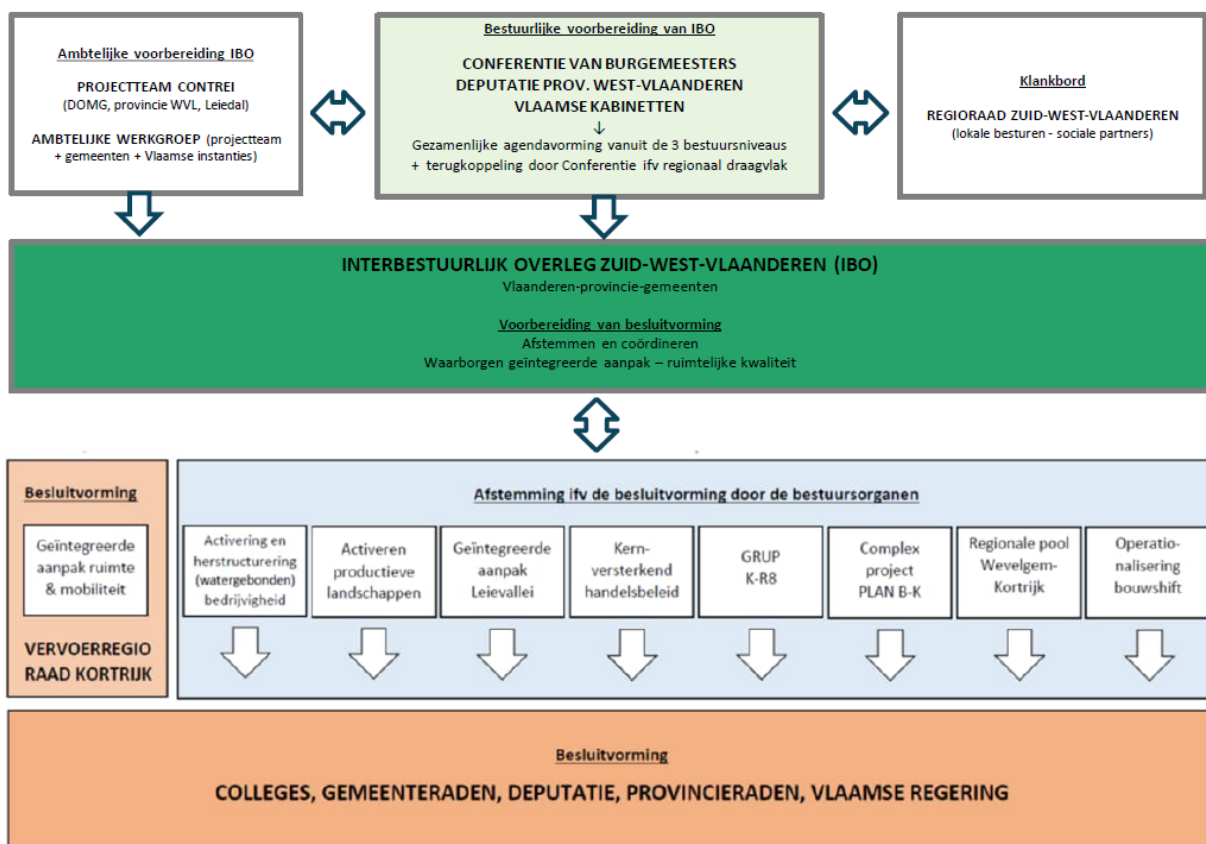
Verduidelijking van de opdracht

Vandaag wordt vanuit het IBO in functie van de voortzetting van de werking een verdere focus gevraagd op de afstemming tussen de 3 beleidsniveaus en de afstemming van regionale acties onderling. Informatieve agendapunten zijn te beperken.

De kernopdracht van het IBO omvat het interbestuurlijk afstemmen en coördineren ter voorbereiding van de besluitvorming die is te nemen door de bevoegde overheidsorganen. In die zin buigt het IBO zich niet over de besluitvorming zelf, maar is het in hoofdzaak de opdracht van het IBO om af te stemmen over complexe opgaven met regionale relevantie waarover nog interbestuurlijke afspraken zijn te maken en/of nog verdere consensus en draagvlak is te bereiken. Ook grensoverschrijdende aspecten kunnen besproken worden op het IBO, bijkomende partners kunnen hierbij deelnemen.

Voor deze complexe, regionale opgaven is er een nood om deze met Vlaanderen te bespreken. Voor andere opgaven kan nl. gebruik worden gemaakt van andere regionale overlegfora, zoals de Conferentie van Burgemeesters en de RegioRaad Zuid-West-Vlaanderen.

Het IBO focust zich ook op de afstemming tussen de verschillende regionale acties en projecten onderling. Beslissingen over het regionale project zelf worden genomen binnen de overleg- en beslisorganen van het project in kwestie.

3.2. De werking rond het IBO

De dagdagelijkse werking van het IBO wordt opgenomen door het projectteam Contrei (Departement Omgeving, provincie West-Vlaanderen en intercommunale Leiedal). Elke samenkomst van het IBO wordt voorbereid en aangestuurd door het projectteam Contrei, samen met de ambtelijke werkgroep van het IBO. De samenstelling van deze werkgroep wordt telkens bepaald op basis van de agenda van het IBO.

De overkoepelende werking van en rond het IBO heeft geleid tot een structurele samenwerking en afstemming tussen het Departement Omgeving, de provincie West-Vlaanderen en de intercommunale Leiedal (als vertegenwoordiger van de 13 steden en gemeenten). Via het

maandelijks overleg en afstemming op het projectteam Contrei wordt de afstemming tussen diverse (regionale) projecten en thema's in de regio bewaakt. Op de ambtelijke werkgroep is verder afgestemd met andere Vlaamse instanties, steden en gemeenten, etc.

Het projectteam Contrei zorgt voor een continue evaluatie van de werking van het IBO. Dit omvat bv. ook het bewaken van een evenwaardig aandacht voor het stedelijke en landelijke gebied. In aanloop naar elke samenkomst van het IBO worden de fiches per regionale actie geactualiseerd (zie §4).

De werking van het IBO kent een pilootfunctie in Vlaanderen. Gezien de traditie van samenwerking en de gevorderde fase in de regionale werking wordt de regio als voorbeeld genomen of kan de regio inspirerend werken of wordt de regio als case geselecteerd binnen Vlaamse ruimtelijke onderzoekstrajecten. Voorbeelden hiervan zijn de afgesloten interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Zuid-West-Vlaanderen an sich, de opname van Contrei als case in het onderzoek naar het instrument Regiodeal, de afstemming tussen mobiliteit en ruimte in het kader van de vervoerregiowerking, ...

In de interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Zuid-West-Vlaanderen is vastgelegd dat de vervoerregiowerking Kortrijk wordt ingekanteld in de werking van het IBO Zuid-West-Vlaanderen. Er is op heden een goede afstemming tussen de werking van het IBO en de vervoerregiowerking, welke echter nog verder op elkaar is af te stemmen in functie van een structurele samenwerking.

4. Concretisering van de regionale acties

Vanuit de werking van het Interbestuurlijk Overleg Zuid-West-Vlaanderen werd verder vormgegeven aan de regionale acties die een doorstart kregen in de interbestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Zuid-West-Vlaanderen (Vlaamse Regering van 19 juli 2019) en aan de bijkomende regionale actie rond de operationalisering van de bouwshift. Deze complexe ruimtelijke projecten en processen werden vanuit de samenwerking verder geconcretiseerd, zowel op vlak van verdere aanpak en strategie als door het benoemen van concrete deelprojecten en -acties.

Voor meer informatie over de regionale acties van het IBO wordt verwezen naar de website <https://www.leiedal.be/interbestuurlijkesamenwerking>, waar er voor elk van de 9 regionale acties een fiche is te raadplegen met de laatste stand van zaken.

1. Geïntegreerde aanpak van ruimte en mobiliteit
2. Activerings- en herstructureringsstrategie voor (watergebonden) bedrijvigheid
3. Activeren van productieve landschappen waarbij gezocht wordt naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw met inbegrip van synergiën, verwevenheid en meervoudig ruimtegebruik in de open ruimte
4. Geïntegreerde aanpak van de Leievallei van Wervik tot Deinze
5. Inzet op een kernversterkend handelsbeleid in Zuid-West-Vlaanderen
6. Geïntegreerde aanpak van het GRUP K-R8
7. Geïntegreerde aanpak van het complex project kanaal Bossuit-Kortrijk (PLAN B-K)
8. Omgeving regionale ontwikkelingspool Wevelgem-Kortrijk
9. Operationalisering van de bouwshift in Zuid-West-Vlaanderen

5. Organisatie en verdere aanpak

De werking van het IBO, met het Interbestuurlijk Overleg, de voorbereiding vanuit de ambtelijke werkgroep en aansturing door het projectteam Contrei, wordt voortgezet gezien de reeds geleverde meerwaarden en de verdere noodzaak tot interbestuurlijke afstemming over een aantal Vlaamse en regionale processen. Met de **voortzetting van de werking** wordt verder vormgegeven aan het interbestuurlijk engagement rond de geïntegreerde opname van complexe ruimtelijke opgaven. De Ruimtelijke visie voor de regio van Leie en Schelde wordt hierbij blijvend onderschreven als verbindend en verbeeldend kader voor de verdere geïntegreerde samenwerking en afstemming.

De **kernopdracht van het IBO** als interbestuurlijk overlegplatform is afstemming en coördinatie over complexe ruimtelijke opgaven met regionale relevantie alsook de afstemming tussen de regionale acties onderling. Het gaat momenteel om 9 opgaven en processen waarbij er een nood is aan afstemming tussen de 3 bestuursniveaus. De afstemming en coördinatie op het IBO gebeurt ter voorbereiding van de besluitvorming die (per actie) is te nemen door de bevoegde overheidsorganen.

Het overkoepelend bewaken van de afstemming en coördinatie van de 9 acties met doorstart wordt verder opgenomen vanuit de werking rond het IBO (door het projectteam Contrei en de ambtelijke werkgroep van het IBO). Zaken waarover nog politieke consensus is te bereiken of politieke afspraken zijn te maken, worden geagendeerd op het IBO.

Binnen de verdere werking wordt een verder doorgedreven **realisatiegerichte aanpak** beoogd, vanuit de wens om interbestuurlijk samen te werken in functie van een versnelde realisatie op het terrein. De regionale acties worden dan ook verder te vertaald in concrete realisatiegerichte deelprojecten die samen het gebiedsprogramma vormen.

Voor elk van de acties en deelprojecten is **interbestuurlijk af te stemmen en te coördineren** welke engagementen en rollen elke betrokken partner kan opnemen. Elke partner neemt hierbij zijn verantwoordelijkheid en stelt zich bereid het nodige instrumentarium in te zetten. De verschillende acties worden permanent in het IBO opgevolgd, het IBO zorgt dan ook voor afstemming en coördinatie rond de hogergenoemde acties en deelprojecten. Waar nodig worden stappen ondernomen richting de versterking van de gebiedswerking.

De **geïntegreerde benadering van ruimte en mobiliteit** wordt voortgezet, verder besproken en afgestemd op het IBO. De vervoerregiowerking Kortrijk en de werking van het IBO worden verder op elkaar afgestemd in functie van een structurele samenwerking. Ook de grensoverschrijdende aspecten zijn hierbij te bekijken.

Gelet op het belang van de globale voortgang wordt voorzien in een **jaarlijkse rapportering** aan de verschillende overheden. Verder zal de 'permanente' communicatie worden voortgezet en desgevallend per actie initiatief worden genomen.